

Traktat o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie

Podpisany w Paryżu dnia 19 listopada 1990 r.

Królestwo Belgii, Republika Bułgarii, Czeska i Słowacka Republika Federacyjna, Królestwo Danii, Republika Francuska, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Królestwo Holandii, Republika Islandii, Kanada, Wielkie Księstwo Luksemburg, Republika Federalna Niemiec, Królestwo Norwegii, Rzeczpospolita Polska, Republika Portugalska, Rumunia, Stany Zjednoczone Ameryki, Republika Turecka, Republika Węgierska, Republika Włoska, Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, określane dalej jako Państwa-Strony,

Kierując się postanowieniami "Mandatu rokowań w sprawie konwencjonalnych sił zbrojnych w Europie" z 10 stycznia 1989 r. i przeprowadziwszy te rokowania w Wiedniu poczynając od 9 marca 1989 r.,

Kierując się zadaniami i celami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, w której ramach toczyły się rokowania nad tym Traktatem,

Przywołując swoje zobowiązania do powstrzymywania się we wzajemnych stosunkach, jak również w stosunkach międzynarodowych w ogóle, od groźby użycia lub użycia siły przeciwko integralności terytorialnej lub niepodległości politycznej jakiegokolwiek państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

Świadome potrzeby zapobiegania wszelkim konfliktom zbrojnym w Europie,

Świadome wspólnej odpowiedzialności ponoszonej przez nie wszystkie za poszukiwanie dróg osiągnięcia większej stabilności i bezpieczeństwa w Europie,

Dążąc do zastąpienia konfrontacji zbrojnej nowym, opartym na pokojowej współpracy, wzorcem stosunków bezpieczeństwa między wszystkimi Państwami-Stronami i przyczynienia się tym samym do przewyciężenia podziału Europy,

Oddane celom ustanowienia bezpiecznej i stabilnej równowagi konwencjonalnych sił zbrojnych w Europie na niższych niż dotychczas poziomach, eliminowania nierównowagi szkodzącej stabilności i bezpieczeństwu oraz eliminowania, co jest zadaniem priorytetowym, zdolności do dokonania niespodziewanego ataku i rozpoczęcia działań ofensywnych na dużą skalę w Europie,

Przypominając, że podpisały one lub przystąpiły do Układu Brukselskiego z 1948 r., Układu Waszyngtońskiego z 1949 r. lub Układu Warszawskiego z 1955 r., oraz że mają prawo być lub nie być stronami układów o sojuszu,

Mając na celu zapewnienie, że liczby uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem w strefie stosowania Traktatu nie przekroczą 40 000 czołgów bojowych, 60 000 bojowych wozów opancerzonych, 40 000 środków artyleryjskich, 13 600 samolotów bojowych i 4 000 śmigłowców uderzeniowych,

Potwierdzając, że zamiarem niniejszego Traktatu nie jest negatywne oddziaływanie na interesy bezpieczeństwa jakiegokolwiek Państwa,

Potwierdzając swoje zobowiązanie do kontynuowania procesu kontroli zbrojeń konwencjonalnych, w tym rokowań,

Biorąc pod uwagę przyszłe wymogi europejskiego bezpieczeństwa i stabilności w świetle wydarzeń politycznych w Europie,

Uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. Każde Państwo-Strona będzie wykonywać zobowiązania zawarte w niniejszym Traktacie zgodnie z jego postanowieniami, w tym zobowiązania odnoszące się do następujących pięciu kategorii konwencjonalnych sił zbrojnych: czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artyleria, samoloty bojowe i śmigłowce bojowe.

2. Każde Państwo-Strona będzie realizować także inne przedsięwzięcia zawarte w niniejszym Traktacie, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności zarówno w okresie redukcji konwencjonalnych sił zbrojnych, jak i po zakończeniu redukcji.

3. Traktat niniejszy obejmuje "Protokół o istniejących typach uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu", zwany dalej "Protokołem o istniejących typach", wraz z Aneksem; "Protokół o procedurach regulujących reklasyfikację określonych modeli lub wersji samolotów szkolno-bojowych na nieuzbrojone samoloty treningowe", zwany dalej "Protokołem o reklasyfikacji samolotów"; "Protokół o procedurach regulujących redukcję uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie", zwany dalej "Protokołem o redukcji"; "Protokół o procedurach regulujących kategoryzację śmigłowców bojowych i rekategoryzację wielozadaniowych śmigłowców uderzeniowych", zwany dalej "Protokołem o rekategoryzacji śmigłowców"; "Protokół o notyfikacji i wymianie informacji", dalej zwany "Protokołem o wymianie informacji", wraz z "Aneksem o formularzu wymiany informacji", zwany dalej "Aneksem o formularzu"; "Protokół o inspekcji"; "Protokół o Wspólnej Grupie Konsultacyjnej" oraz "Protokół o tymczasowym stosowaniu niektórych postanowień Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie", zwany dalej "Protokołem o tymczasowym stosowaniu". Każdy z tych dokumentów stanowi integralną część niniejszego Traktatu.

Artykuł II

1. Dla celów niniejszego Traktatu:

A) termin "grupa Państw-Stron" oznacza grupę Państw-Stron, które podpisały Układ Warszawski z 1955 r., składającą się z Republiki Bułgarii, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej, Rzeczypospolitej Polskiej, Rumunii, Republiki Węgierskiej, Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, lub grupę Państw-Stron, które podpisały lub przystąpiły do Traktatu Brukselskiego z 1948 r. lub Traktatu Waszyngtońskiego z 1949

r., składającą się z Królestwa Belgii, Królestwa Danii, Republiki Francuskiej, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Królestwa Holandii, Republiki Islandii, Kanady, Wielkiego Księstwa Luksemburg, Republiki Federalnej Niemiec, Królestwa Norwegii, Republiki Portugalskiej, Stanów Zjednoczonych Ameryki, Republiki Tureckiej, Republiki Włoskiej oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

B) termin "strefa stosowania" oznacza całe lądowe terytorium Państw-Stron w Europie od Oceanu Atlantyckiego do Uralu, które obejmuje także wszystkie europejskie terytoria wysp Państw-Stron, w tym Wyspy Owcze należące do Królestwa Danii, Svalbard, z Wyspą Niedźwiedzią włącznie, należące do Królestwa Norwegii, Wyspy Azorskie i Maderę należące do Republiki Portugalskiej, Wyspy Kanaryjskie należące do Królestwa Hiszpanii oraz Ziemię Franciszka Józefa i Nową Ziemię należące do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. W przypadku Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich strefa stosowania obejmuje całe terytorium leżące na zachód od rzeki Ural i Morza Kaspijskiego. W przypadku Republiki Tureckiej strefa stosowania obejmuje terytorium Republiki Tureckiej na północ i na zachód od linii ciągnącej się od punktu przecięcia się granicy tureckiej z 39 równoleżnikiem do Muradiye, Patnos, Karayazi, Tekman, Kemaliye, Feke, Ceyhan, Dogankent, Gozne i dalej do morza.

C) termin "czołg bojowy" oznacza samobieżny opancerzony pojazd bojowy o dużej sile ognia, przede wszystkim z głównej armaty strzelającej ogniem bezpośrednim i pociskami o dużej prędkości początkowej, niezbędnej do rażenia celów opancerzonych i innych, odznaczający się dużą mobilnością podczas jazdy w trudnym terenie oraz posiadający wysoki poziom samoochrony, i który nie jest skonstruowany i wyposażony głównie do transportu wojsk. Takie opancerzone pojazdy służą za zasadniczy system uzbrojenia w formacjach pancernych i innych formacjach zmechanizowanych wojsk lądowych. Czołgi bojowe są to gaśienicowe, opancerzone pojazdy bojowe o wadze nie mniejszej niż 16,5 tony w stanie nie załadowanym, które są uzbrojone w armatę o obrocie 360° i kalibrze co najmniej 75 mm. Ponadto wszelkie kołowe opancerzone pojazdy bojowe wchodzące na wyposażenie, które spełniają wszystkie wyżej podane kryteria, będą także uważane za czołgi bojowe.

D) termin "bojowy wóz opancerzony" oznacza samobieżny pojazd z opancerzeniem zdolny do poruszania się w trudnym terenie. Bojowe wozy opancerzone obejmują transportery opancerzone, bojowe wozy piechoty i bojowe wozy z ciężkim uzbrojeniem. Termin "transporter opancerzony" oznacza opancerzony pojazd bojowy, zaprojektowany i wyposażony do transportu drużyny piechoty, który z zasady jest uzbrojony w będącą jego integralną lub organiczną częścią broń o kalibrze mniejszym niż 20 mm. Termin "bojowy wóz piechoty" oznacza opancerzony pojazd bojowy, zaprojektowany i wyposażony przede wszystkim do transportu drużyny piechoty, który zwykle umożliwia prowadzenie ognia z wnętrza pojazdu pod osłoną opancerzenia, jest uzbrojony w będącą jego organiczną lub integralną częścią armatę o kalibrze co najmniej 20 mm, a niekiedy posiada wyrzutnie przeciwpancernych pocisków raketowych. Bojowy wóz piechoty stanowi główny system uzbrojenia formacji i jednostek piechoty zmechanizowanej lub zmotoryzowanej wojsk lądowych. Termin "bojowy wóz z ciężkim uzbrojeniem" oznacza opancerzony pojazd bojowy z będącą jego integralną lub organiczną częścią armatą o kalibrze co najmniej 75 mm, służącą do

przewodzenia ognia bezpośredniego, ważący co najmniej 6,0 ton w stanie niezaladowanym, którego nie obejmuje definicja transportera opancerzonego, bojowego wozu piechoty lub czołgu bojowego.

E) termin "waga w stanie nie załadowanym" oznacza wagę pojazdu bez amunicji, paliwa, oleju i smarów, usuwalnego reaktywnego pancerza, części zamiennych, narzędzi i akcesoriów, usuwalnego sprzętu wentylacyjnego, załogi i jej wyposażenia osobistego.

F) termin "artyleria" oznacza systemy o dużych kalibrach zdolne do rażenia celów naziemnych, przede wszystkim ogniem pośrednim. Takie systemy artylerii zapewniają zasadnicze wsparcie ogniem pośrednim połączonym formacjom różnych rodzajów wojsk. Systemami artylerii dużego kalibru są armaty, haubice, środki artyleryjskie łączące w sobie właściwości armat i haubic, moździerze i wieloprowadnicowe wyrzutnie raketowe o kalibrze 100 mm i większym. Ponadto, każdy powstały w przyszłości system artyleryjski dużego kalibru do prowadzenia ognia bezpośredniego, który ma wtórne możliwości prowadzenia efektywnego ognia pośredniego, będzie wliczany do pułapów dla artylerii.

G) termin "utrzymywane konwencjonalne siły zbrojne" oznacza konwencjonalne siły zbrojne jakiegokolwiek Państwa-Strony, które utrzymuje ono w strefie stosowania na terytorium innego Państwa-Strony.

H) termin "wyznaczone miejsce stałego składowania" oznacza miejsce z wyraźnie określonymi granicami fizycznymi, gdzie znajduje się uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, zaliczane do ogólnych pułapów, ale nie będące przedmiotem ograniczeń, dotyczących uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu w jednostkach czynnych.

I) termin "most czołgowy" oznacza samobieżny opancerzony pojazd zdolny do przewożenia oraz – poprzez wbudowane mechanizmy - do ustawiania i zdejmowania konstrukcji mostowej. Pojazd taki wraz z konstrukcją mostową stanowi zintegrowany system.

J) termin "uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem" oznacza czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artylerię, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe, stanowiące przedmiot ograniczeń liczbowych zawartych w artykułach IV, V i VI.

K) termin "samolot bojowy" oznacza samolot ze stałą lub zmienną geometrią skrzydeł, uzbrojony i wyposażony do zwalczania celów przez użycie kierowanych i niekierowanych pocisków raketowych, bomb, karabinów, działek lub innego uzbrojenia, a także każdy typ lub wersję takiego samolotu, który wykonuje inne funkcje wojskowe, takie jak rozpoznanie lub walkę radioelektroniczną. Termin "samolot bojowy" nie obejmuje samolotów szkolno-treningowych.

L) termin "śmigłowiec bojowy" oznacza wiropląt uzbrojony i wyposażony do zwalczania celów lub wykonywania innych funkcji wojskowych. Termin "śmigłowiec bojowy" obejmuje śmigłowce uderzeniowe i śmigłowce wsparcia bojowego. Termin "śmigłowiec bojowy" nie obejmuje nieuzbrojonych śmigłowców transportowych.

M) termin "śmigłowiec uderzeniowy" oznacza śmigłowiec bojowy wyposażony do stosowania kierowanych pocisków przeciwpancernych, kierowanych pocisków klasy "powietrze-ziemia" lub "powietrze-powietrze"

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.eu-frankfurt-o.de>

oraz wyposażony w zintegrowany system kierowania ogniem i naprowadzania na cel tych rodzajów broni. Termin "śmigłowiec uderzeniowy" obejmuje wyspecjalizowane śmigłowce uderzeniowe i wielozadaniowe śmigłowce uderzeniowe.

N) termin "wyspecjalizowany śmigłowiec uderzeniowy" oznacza śmigłowiec uderzeniowy, zaprojektowany głównie do stosowania broni kierowanej.

O) termin "wielozadaniowy śmigłowiec uderzeniowy" oznacza śmigłowiec uderzeniowy zaprojektowany do wykonywania wielorakich funkcji wojskowych i wyposażony do stosowania broni kierowanej.

P) termin "śmigłowiec wsparcia bojowego" oznacza śmigłowiec bojowy nie spełniający wymogów kwalifikujących go do śmigłowców uderzeniowych, który może być uzbrojony w różnego rodzaju broń o charakterze samoobronnym lub powierzchniowym, taką jak karabiny, działka, niekierowane pociski rakietowe i bomby lub bomby kasetowe, lub który może być wyposażony do wykonywania innych funkcji wojskowych.

Q) termin "uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt objęte Traktatem" oznacza czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artylerię, samoloty bojowe, podstawowe samoloty treningowe, nieuzbrojone samoloty treningowe, śmigłowce bojowe, nieuzbrojone śmigłowce transportowe, mosty czołgowe, pojazdy podobne konstrukcyjnie do transporterów opancerzonych i pojazdy podobne konstrukcyjnie do bojowych wozów piechoty, podlegające wymianie informacji zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji".

R) termin "na wyposażeniu", gdy odnosi się do konwencjonalnych sił zbrojnych oraz uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu, oznacza czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artylerię, samoloty bojowe, podstawowe samoloty treningowe, nieuzbrojone samoloty treningowe, śmigłowce bojowe, nieuzbrojone śmigłowce transportowe, mosty czołgowe, pojazdy podobne konstrukcyjnie do transporterów opancerzonych, pojazdy podobne konstrukcyjnie do bojowych wozów piechoty, które znajdują się w strefie stosowania, oprócz tych, które są w posiadaniu organów powołanych i zorganizowanych do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie pokoju, lub które odpowiadają któremukolwiek z wyjątków określonych w artykule III.

S) terminy "pojazd podobny konstrukcyjnie do transportera opancerzonego" i "pojazd podobny konstrukcyjnie do bojowego wozu piechoty" oznaczają pojazd opancerzony zbudowany w oparciu o takie samo podwozie, zewnętrznie podobny odpowiednio do transportera opancerzonego lub bojowego wozu piechoty, który nie ma armaty lub karabinu o kalibrze 20 mm lub większym, i który został skonstruowany lub zmodyfikowany w sposób nie pozwalający na transport drużyny piechoty. Biorąc pod uwagę postanowienia Konwencji Genewskiej "O polepszeniu warunków bytowych rannych i chorych w siłach zbrojnych na polu walki" z 12 sierpnia 1949 r., które nadają specjalny status ambulansom, ambulanse na transporterach opancerzonych nie będą uważane za bojowe wozy opancerzone lub pojazdy podobne konstrukcyjnie do transporterów opancerzonych.

T) termin "miejsce redukcji" oznacza wyraźnie określone miejsce, w którym odbywa się redukcja uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, zgodnie z jego artykułem VIII.

U) termin "zobowiązanie redukcyjne" oznacza liczbę uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem w każdej kategorii, które Państwo-Strona zobowiązuje się zredukować w okresie 40 miesięcy od wejścia niniejszego Traktatu w życie, by zapewnić przestrzeganie postanowień artykułu VII.

2. Istniejące typy uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu objętych niniejszym Traktatem są wymienione w "Protokole o istniejących typach". Wykazy istniejących typów będą okresowo uaktualniane zgodnie z artykułem XVI, paragraf 2, podparagraf D i rozdziałem IV "Protokołu o istniejących typach". Takie uaktualnianie wykazów istniejących typów nie będzie uważane za poprawkę do niniejszego Traktatu.

3. Istniejące typy śmigłowców bojowych wyszczególnione w "Protokole o istniejących typach" będą kategoryzowane zgodnie z rozdziałem I "Protokołu o rekategoryzacji śmigłowców".

Artykuł III

1. Dla celów niniejszego Traktatu, Państwa-Strony stosować będą następujące zasady liczenia: Ograniczeniom liczbowym i innym postanowieniom zawartym w artykułach IV, V i VI będą podlegać wszystkie czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artyleria, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe, zgodnie z definicją zawartą w artykule II, znajdujące się w strefie stosowania, z wyjątkiem tych, które zgodnie z normalną praktyką Państwa-Strony:

A) znajdują się na etapie produkcji, w tym prób fabrycznych;

B) są używane wyłącznie do celów badawczych i rozwojowych;

C) należą do zbiorów historycznych;

D) czekają na zniszczenie po wycofaniu ich z wyposażenia, zgodnie z postanowieniami artykułu IX;

E) oczekują na eksport lub reeksport, lub są na etapie odnawiania z przeznaczeniem na eksport lub reeksport, i są przejściowo przetrzymywane w strefie stosowania. Te czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artyleria, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe będą rozmieszczane poza miejscami zadeklarowanymi w myśl postanowień rozdziału V "Protokołu o wymianie informacji" lub nie więcej niż w 10 takich zadeklarowanych miejscach, które zostałyby notyfikowane poprzedniego roku w ramach corocznej wymiany informacji. W takim przypadku będą one wyraźnie odróżniać się od uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem;

F) znajdują się, w przypadku transporterów opancerzonych, bojowych wozów piechoty i wozów bojowych z ciężkim uzbrojeniem lub wielozadaniowych śmigłowców uderzeniowych, w posiadaniu organów powołanych i zorganizowanych do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie pokoju lub

G) są w trakcie tranzytu poprzez strefę stosowania z miejsca położonego poza strefą stosowania do miejsca ostatecznego przeznaczenia poza strefą stosowania i znajdują się w strefie stosowania przez okres nie dłuższy niż łącznie 7 dni.

2. Jeżeli Państwo-Strona notyfikuje więcej niż w dwóch kolejnych latach niezwykle wysokie liczby jakichkolwiek tego rodzaju czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych, artylerii, samolotów bojowych i śmigłowców uderzeniowych, podlegających wymogowi notyfikacji zgodnie z rozdziałem IV "Protokołu o wymianie informacji", to wyjaśni ono przyczyny tego na forum Wspólnej Grupy Konsultacyjnej, jeżeli zostanie o to poproszone.

Artykuł IV

1. W granicach strefy stosowania, jak określa to artykuł II, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje posiadane przezeń czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artylerię, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu i później ogólne liczby dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, jak określa to artykuł II, nie przekraczały:

A) 20 000 czołgów bojowych, w tym nie więcej niż 16500 w jednostkach czynnych

B) 30 000 bojowych wozów opancerzonych, w tym nie więcej niż 27 300 w jednostkach czynnych. Spośród 30 000 bojowych wozów opancerzonych nie więcej niż 18 000 stanowić będą bojowe wozy piechoty i bojowe wozy z ciężkim uzbrojeniem; spośród bojowych wozów piechoty i wozów bojowych z ciężkim uzbrojeniem nie więcej niż 1 500 stanowić będą bojowe wozy z ciężkim uzbrojeniem;

C) 20 000 środków artyleryjskich, w tym nie więcej niż 17 000 w jednostkach czynnych;

D) 6 800 samolotów bojowych oraz

E) 2 000 śmigłowców uderzeniowych.

Czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artyleria poza jednostkami czynnymi będą umieszczone w wyznaczonych miejscach stałego składowania, jak to określono w artykule II, i będą rozmieszczone wyłącznie w rejonie określonym w paragrafie 2 niniejszego artykułu. Tego rodzaju wyznaczone miejsca stałego składowania mogą być także zlokalizowane w tej części terytorium Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, która obejmuje Odeski Okręg Wojskowy i południową część Leningradzkiego Okręgu Wojskowego. W Odeskim Okręgu Wojskowym może zatem być składowane nie więcej niż 400 czołgów bojowych i 500 środków artyleryjskich. W południowej części Leningradzkiego Okręgu Wojskowego może zatem być składowane nie więcej niż 600 czołgów bojowych, 800 bojowych wozów opancerzonych, w tym nie więcej niż 300 bojowych wozów opancerzonych jakiegokolwiek typu, przy czym pozostała liczba będzie się składać z transporterów opancerzonych, oraz 400 środków artyleryjskich. Przez południową część Leningradzkiego Okręgu Wojskowego rozumie się terytorium znajdujące się w tym okręgu wojskowym, położone na południe od linii wschód-zachód 60 stopni i 15 minut szerokości północnej.

2. W granicach rejonu składającego się z całego terytorium lądowego w Europie, który obejmuje także wszystkie europejskie terytoria wyspiarskie, Królestwa Belgii, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej, Królestwa Danii wraz z Wyspami Owczymi, Republiki Francuskiej, Królestwa Hiszpanii wraz z Wyspami Kanaryjskimi, Królestwa Holandii, Wielkiego Księstwa Luksemburg, Republiki Federalnej Niemiec, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Portugalskiej wraz z Wyspami Azorskimi i Maderą, Republiki Węgierskiej, Republiki Włoskiej, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej i tę część terytorium Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich na zachód od Gór Uralu obejmującą Okręgi Wojskowe: Nadbałtycki, Białoruski, Przykarpacki, Kijowski, Moskiewski oraz Nadwołżańsko-Uralski, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje swoje czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artylerię, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu i później, dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, łączne liczby nie przekraczały:

- A) 15 300 czołgów bojowych, w tym nie więcej niż 11 800 w jednostkach czynnych;
- B) 24 100 bojowych wozów opancerzonych, w tym nie więcej niż 21 400 w jednostkach czynnych;
- C) 14 000 środków artyleryjskich, w tym nie więcej niż 11 000 w jednostkach czynnych.

3. W granicach rejonu składającego się z całego terytorium lądowego w Europie, które obejmuje także wszystkie europejskie terytoria wyspiarskie, Królestwa Belgii, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej, Królestwa Danii wraz z Wyspami Owczymi, Republiki Francuskiej, Królestwa Holandii, Wielkiego Księstwa Luksemburg, Republiki Federalnej Niemiec, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Włoskiej, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz te części terytorium Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, która obejmuje Okręgi Wojskowe: Nadbałtycki, Białoruski, Przykarpacki, Kijowski, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje swoje czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artylerię, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu i później, dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, łączne liczby w jednostkach czynnych nie przekraczały:

- A) 10 300 czołgów bojowych;
- B) 19 260 bojowych wozów opancerzonych;
- C) 9 100 środków artyleryjskich oraz
- D) w Kijowskim Okręgu Wojskowym łączne liczby w jednostkach czynnych i wyznaczonych miejscach stałego składowania nie będą przekraczały:
  - 1) 2 250 czołgów bojowych;
  - 2) 2 500 bojowych wozów opancerzonych;
  - 3) 1 500 środków artyleryjskich.

4. W granicach rejonu składającego się z całego terytorium lądowego w Europie, które obejmuje także wszystkie europejskie terytoria wyspiarskie, Królestwa Belgii, Czeskiej i Słowackiej Republiki Federacyjnej, Królestwa Holandii, Wielkiego Księstwa Luksemburg, Republiki Federalnej Niemiec, Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Węgierskiej, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje swoje czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artylerię, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu i później, dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, łączne liczby w jednostkach czynnych nie przekraczały: (8) niniejszego Traktatu i później, dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, łączne liczby w jednostkach czynnych nie przekraczały:

- A) 7 500 czołgów bojowych;
- B) 11 250 bojowych wozów opancerzonych;
- C) 5 000 środków artyleryjskich.

5. Państwa-Strony należące do tej samej grupy Państw-Stron mogą rozmieszczać czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artylerię w jednostkach czynnych w każdym z rejonów opisanych w niniejszym artykule i w artykule V, paragraf 1, podparagraf A do wysokości ograniczeń liczbowych odnoszących się do tego rejonu, zgodnie z maksymalnym i pułapami stanów posiadania, notyfikowanych zgodnie z artykułem VII i pod warunkiem, że żadne Państwo-Strona nie będzie utrzymywać konwencjonalnych sił zbrojnych na terytorium innego Państwa-Strony bez zgody tego Państwa-Strony.

6. Jeżeli łączne liczby czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych i artylerii w jednostkach czynnych grupy Państw-Stron w rejonie opisanym w paragrafie 4 niniejszego artykułu są niższe niż liczbowe ograniczenia ustalone w paragrafie 4 niniejszego artykułu i pod warunkiem, że żadnemu Państwu-Stronie nie przeszkodzi się w ten sposób w osiągnięciu jego maksymalnych pułapów stanów posiadania notyfikowanych zgodnie z artykułem VII, paragrafy 2, 3 i 5, to czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artyleria w liczbie równej różnicy między ogólnymi liczbami w każdej kategorii a ograniczeniami liczbowymi określonymi dla tego rejonu mogą być rozmieszczone przez Państwa-Strony należące do tej samej grupy Państw-Stron w rejonie opisanym w paragrafie 3 niniejszego artykułu, zgodnie z ograniczeniami liczbowymi określonymi w paragrafie 3 niniejszego artykułu.

Artykuł V

1. W celu zapewnienia, że bezpieczeństwo żadnego Państwa-Strony nie będzie zagrożone w jakimkolwiek momencie:

A) w granicach rejonu składającego się z całego terytorium lądowego Europy, które obejmuje także wszystkie europejskie terytoria wyspiarskie, Republiki Bułgarii, Republiki Greckiej, Republiki Islandii, Królestwa Norwegii, Rumunii, tej części Republiki Tureckiej, która leży w granicach strefy stosowania oraz tej części terytorium Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, która obejmuje Okręgi Wojskowe: Leningradzki, Odeski, Kaukaski i Północnokaukaski, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje swoje czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i artylerię, tak aby 40 miesięcy po

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.euv-frankfurt-o.de>

wejściu w życie niniejszego Traktatu i później, dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, łączne liczby w jednostkach czynnych nie przekroczyły liczby stanowiącej różnicę między ogólnymi ograniczeniami liczbowymi ustalonymi w artykule IV, paragraf 1 a tymi określonymi w artykule IV, paragraf 2, to jest:

- 1) 4 700 czołgów bojowych;
- 2) 5 900 bojowych wozów opancerzonych;
- 3) 6 000 środków artyleryjskich;

B) niezależnie od ograniczeń liczbowych, ustalonych w podparagrafie A niniejszego paragrafu, Państwo-Strona lub Państwa-Strony mogą tymczasowo rozmieścić na terytorium należącym do członków tej samej grupy Państw-Stron w granicach rejonu określonego w podparagrafie A niniejszego paragrafu dodatkowe łączne liczby w jednostkach czynnych, które nie przekroczą dla każdej grupy Państw-Stron:

- 1) 459 czołgów bojowych;
- 2) 723 bojowych wozów opancerzonych;
- 3) 420 środków artyleryjskich oraz

C) pod warunkiem, że dla każdej grupy Państw-Stron nie więcej niż jedna trzecia z wymienionych dodatkowych łącznych liczb będzie rozmieszczona w jakimkolwiek Państwie-Stronie, którego terytorium znajduje się w granicach rejonu określonego w podparagrafie A niniejszego paragrafu, to jest:

- 1) 153 czołgów bojowych;
- 2) 241 bojowych wozów opancerzonych;
- 3) 140 środków artyleryjskich.

2. Państwo-Strona lub Państwa-Strony prowadzące takie rozmieszczanie i Państwo-Strona lub Państwa-Strony przyjmujące przekażą nie później niż na początku rozmieszczania wszystkim innym Państwom-Stronom notyfikację z wyszczególnieniem ogólnej liczby w każdej kategorii rozmieszczanych czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych i artylerii. Notyfikacja będzie także przekazana wszystkim Państwom-Stronom przez Państwo-Stronę lub Państwa-Strony przyjmujące w ciągu 30 dni od wycofania czasowo rozmieszczonych czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych i artylerii.

Artykuł VI

W celu zapewnienia, że żadne Państwo-Strona nie będzie posiadało więcej niż około jednej trzeciej uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem w granicach strefy stosowania, każde Państwo-Strona ograniczy i, jeżeli to konieczne, zredukuje swoje czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artylerię, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu i później, ich liczby w granicach strefy stosowania dla tego Państwa-Strony nie przekraczały:

- A) 13 300 czołgów bojowych;

- B) 20 000 bojowych wozów opancerzonych;
- C) 13 700 środków artyleryjskich;
- D) 5 150 samolotów bojowych;
- E) 1 500 śmigłowców uderzeniowych.

Artykuł VII

1. W celu nieprzekroczenia ograniczeń ustalonych w artykułach IV, V i VI żadne Państwo-Strona po upływie 40 miesięcy od wejścia w życie niniejszego Traktatu nie przekroczy maksymalnych pułapów swoich stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, na które wyraziło uprzednio zgodę w ramach swojej grupy Państw-Stron, zgodnie z paragrafem 7 niniejszego artykułu, i które notyfikowało zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Każde Państwo-Strona przy podpisaniu niniejszego Traktatu przekaze wszystkim innym Państwom-Stronom notyfikację maksymalnych pułapów swoich stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem. Notyfikacja maksymalnych pułapów stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, przekazana przez każde Państwo-Stronę przy podpisaniu niniejszego Traktatu, pozostanie w mocy do daty określonej w kolejnej notyfikacji, zgodnie z paragrafem 3 niniejszego artykułu.

3. Zgodnie z ograniczeniami ustalonymi w artykułach IV, V i VI każde Państwo-Strona będzie mieć prawo zmiany maksymalnych pułapów swoich stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem. Jakakolwiek zmiana maksymalnych pułapów stanów posiadania Państwa-Strony będzie notyfikowana wszystkim innym Państwom-Stronom co najmniej 90 dni przed wymienioną w notyfikacji datą takiej zmiany. W celu nieprzekroczenia jakichkolwiek ograniczeń ustalonych w artykułach IV i V każde zwiększenie maksymalnych pułapów stanów posiadania Państwa-Strony, które powodowałoby w innym przypadku przekroczenie takich ograniczeń, będzie poprzedzone lub realizowane razem z odpowiednim zmniejszeniem uprzednio notyfikowanych maksymalnych pułapów stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem jednego lub więcej Państw-Stron należących do tej samej grupy Państw-Stron. Notyfikacja zmiany maksymalnych pułapów stanów posiadania pozostanie w mocy, poczynając od daty wymienionej w notyfikacji do daty wymienionej w kolejnej notyfikacji zmiany, zgodnie z niniejszym paragrafem.

4. Każda notyfikacja, wymagana zgodnie z paragrafem 2 lub 3 niniejszego artykułu, odnosząca się do bojowych wozów opancerzonych, będzie obejmowała także maksymalne pułapy stanów posiadania bojowych wozów piechoty i bojowych wozów z ciężkim uzbrojeniem notyfikującego Państwa-Strony.

5. Na 90 dni przed upływem 40-miesięcznego okresu redukcji ustalonego w artykule VIII, a następnie w momencie każdej notyfikacji jakiegokolwiek zmiany zgodnie z paragrafem 3 niniejszego artykułu, każde Państwo-Strona będzie notyfikować maksymalne pułapy swoich stanów posiadania czołgów bojowych,

bojowych wozów opancerzonych i artylerii w odniesieniu do każdego z rejonów określonych w artykule IV, paragrafy 2 do 4 i w artykule V, paragraf 1, podparagraf A.

6. Zmniejszenie liczby uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, znajdujących się w posiadaniu Państwa-Strony i podlegających notyfikowaniu zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", nie będzie samo przez się dawało żadnemu Państwu-Stronie prawa do zwiększenia maksymalnych pułapów jego stanów posiadania podlegających notyfikacji zgodnie z niniejszym artykułem.

7. Każde poszczególne Państwo-Strona będzie ponosiło wyłączną odpowiedzialność za nieprzekraczanie maksymalnych pułapów swoich stanów posiadania, notyfikowanych zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu. Państwa-Strony, należące do tej samej grupy Państw-Stron, będą się konsultować w celu zapewnienia, że maksymalne pułapy stanów posiadania, notyfikowanych zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu, odpowiednio zsumowane nie przekroczą ograniczeń ustalonych w artykułach IV, V i VI.

Artykuł VIII

1. Ograniczenia liczbowe ustalone w artykułach IV, V i VI zostaną zrealizowane jedynie w drodze redukcji, zgodnie z "Protokołem o redukcji", "Protokołem o rekateryzacji śmigłowców", "Protokołem o reklasyfikacji samolotów", odnośnikiem do rozdziału I, paragraf 2, podparagraf A "Protokołu o istniejących typach" oraz "Protokołem o inspekcji".

2. Kategoriami uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu stanowiącymi przedmiot redukcji są: czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artyleria, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe. Konkretny typy są wymienione w "Protokole o istniejących typach".

A) czołgi bojowe i bojowe wozy opancerzone zostaną zredukowane przez zniszczenie, konwersję na cele niewojskowe, wystawienie na stałą ekspozycję, przeznaczenie na cel naziemny lub, w przypadku transporterów opancerzonych, przez modyfikację zgodnie z odnośnikiem do rozdziału I, paragraf 2, podparagraf A "Protokołu o istniejących typach".

B) artyleria zostanie zredukowana przez zniszczenie lub wystawienie na stałą ekspozycję lub, w przypadku artylerii samobieżnej, przeznaczenie na cel naziemny.

C) samoloty bojowe zostaną zredukowane przez zniszczenie, wystawienie na stałą ekspozycję, przeznaczenie na cele naziemno-instruktażowe lub, w przypadku określonych modeli lub wersji samolotów szkolno-bojowych, przez reklasyfikację na nieuzbrojone samoloty treningowe.

D) wyspecjalizowane śmigłowce uderzeniowe zostaną zredukowane przez zniszczenie, wystawienie na stałą ekspozycję lub przeznaczenie na cele naziemno-instruktażowe.

E) wielozadaniowe śmigłowce uderzeniowe zostaną zredukowane przez zniszczenie, wystawienie na stałą ekspozycję, przeznaczenie na cele naziemno-instruktażowe lub rekateryzację.

3. Uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem będzie uważane za zredukowane z chwilą zakończenia procedur ustalonych w Protokołach wymienionych w paragrafie 1 niniejszego artykułu i z chwilą notyfikacji zgodnie z wymogami zawartymi w tych Protokołach. Zredukowane w ten sposób uzbrojenie i sprzęt nie będą więcej wliczane w ograniczenia liczbowe ustalone w artykułach IV, V i VI.

4. Redukcje zostaną przeprowadzone w trzech fazach i zakończone nie później niż 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu, tak aby:

A) do końca pierwszej fazy redukcji, to jest nie później niż 16 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu, każde Państwo-Strona doprowadziło do realizacji co najmniej 25% swoich całkowitych zobowiązań redukcyjnych w każdej kategorii uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem;

B) do końca drugiej fazy redukcji, to jest nie później niż 28 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu, każde Państwo-Strona doprowadziło do realizacji co najmniej 60% swoich całkowitych zobowiązań redukcyjnych w każdej kategorii uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem;

C) do końca trzeciej fazy redukcji, to jest nie później niż 40 miesięcy po wejściu w życie niniejszego Traktatu, każde Państwo-Strona doprowadziło do realizacji całości swojego zobowiązania redukcyjnego w każdej kategorii uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem. Państwa-Strony dokonujące konwersji dla celów niewojskowych zapewnią, że taka konwersja wszystkich czołgów bojowych, zgodnie z rozdziałem VIII "Protokołu o redukcji", będzie zakończona do końca trzeciej fazy redukcji oraz

D) bojowe wozy opancerzone, uznane za zredukowane z racji częściowego zniszczenia, zgodnie z rozdziałem VIII, paragraf 6 "Protokołu o redukcji", zostaną w pełni przekształcone na cele niewojskowe lub zniszczone, zgodnie z rozdziałem IV "Protokołu o redukcji", nie później niż 64 miesiące po wejściu w życie niniejszego Traktatu.

5. Uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt, ograniczane niniejszym Traktatem i przeznaczone do redukcji, zostaną zadeklarowane w wymianie informacji dokonywanej przy podpisaniu niniejszego Traktatu jako znajdujące się w granicach strefy stosowania.

6. Nie później niż 30 dni po wejściu w życie niniejszego Traktatu każde Państwo-Strona przekaże wszystkim innym Państwom-Stronom powiadomienie o swoich zobowiązaniach redukcyjnych.

7. Z wyjątkiem tego, jak postanowiono w paragrafie 8 niniejszego artykułu, zobowiązania redukcyjne Państwa- Strony w każdej kategorii będą nie mniejsze niż różnica między jego stanami posiadania zawartymi, zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", w notyfikacji złożonej przy podpisaniu lub też ważnej w chwili wejścia w życie niniejszego Traktatu, zależnie od tego, która liczba okaże się większa, a maksymalnymi pułapami dla stanów posiadania notyfikowanymi zgodnie z artykułem VII.

8. Każda późniejsza zmiana stanów posiadania Państwa-Strony, notyfikowana zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", lub maksymalnych pułapów stanów posiadania notyfikowanych zgodnie z artykułem VII, będzie odzwierciedlona w notyfikowanej korekcie jego zobowiązań redukcyjnych. Każda notyfikacja zmniejszenia zobowiązań redukcyjnych Państwa-Strony będzie poprzedzona bądź będzie jej towarzyszyć notyfikacja odpowiedniego zwiększenia stanów posiadania, nie przekraczającego maksymalnych pułapów stanów posiadania notyfikowanych zgodnie z artykułem VII przez jedno lub więcej Państw-Stron, należących do tej samej grupy Państw-Stron, albo notyfikacja odpowiedniego zwiększenia zobowiązań redukcyjnych jednego lub więcej spośród tych Państw-Stron.

9. W chwili wejścia w życie niniejszego Traktatu każde Państwo-Strona powiadomi wszystkie inne Państwa- Strony, zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", o położeniu swoich miejsc redukcji, włącznie z tymi miejscami, gdzie dokonywana będzie ostateczna konwersja czołgów bojowych i bojowych wozów opancerzonych na cele niewojskowe.

10. Każde Państwo-Strona będzie mieć prawo do wyznaczenia dowolnej liczby miejsc redukcji, korygowania bez ograniczeń wyznaczonych miejsc oraz przeprowadzenia redukcji i ostatecznej konwersji jednocześnie w maksimum 20 takich miejscach. Państwa-Strony będą mieć prawo do wspólnego używania lub wyznaczania miejsc redukcji na podstawie wzajemnego porozumienia.

11. Niezależnie od postanowień paragrafu 10 niniejszego artykułu, w podstawowym okresie uprawomocnienia, to jest w ciągu 120 dni od wejścia w życie niniejszego Traktatu, redukcja będzie przeprowadzana jednocześnie najwyżej w dwóch miejscach redukcji dla każdego Państwa-Strony.

12. Redukcja uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem będzie przeprowadzona w miejscach redukcji w strefie stosowania, jeśli nie stanowi się inaczej w Protokołach wymienionych w paragrafie 1 niniejszego artykułu.

13. Proces redukcji, w tym wyniki konwersji uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem na cele niewojskowe, zarówno w okresie redukcji, jak i w ciągu 24 miesięcy po okresie redukcji, będzie przedmiotem inspekcji bez prawa odmowy, zgodnie z "Protokołem o inspekcji".

Artykuł IX

1. W przypadkach innych niż wycofanie z wyposażenia zgodnie z postanowieniami artykułu VII, czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone, artyleria, samoloty bojowe i śmigłowce uderzeniowe, znajdujące się w strefie stosowania, będą wycofywane z wyposażenia tylko przez ich wycofanie z uzbrojenia pod warunkiem, że:

A) tego rodzaju uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem są wycofane z uzbrojenia i przechowywane w oczekiwaniu na decyzje o dalszym przeznaczeniu w nie więcej niż 8 miejscach, które będą notyfikowane jako miejsca zadeklarowane, zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", i określone w notyfikacjach jako rejony przechowywania wycofanego uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem. Jeżeli w miejscu przechowywania wycofanego uzbrojenia konwencjonalnego i

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.euv-frankfurt-o.de>

sprzętu ograniczanych Traktatem znajduje się także inne uzbrojenia konwencjonalne i sprzęt objęte Traktatem, to wycofane uzbrojenie i sprzęt ograniczane Traktatem powinny być rozróżnialne;

B) liczba tego rodzaju wycofanego uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem nie przekracza, w przypadku każdego poszczególnego Państwa-Strony, 1% notyfikowanych przez to Państwo stanów posiadania uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu objętych Traktatem, lub łącznie 250 sztuk, w zależności od tego, która liczba okaże się większa, spośród których nie więcej niż 200 sztuk stanowić będą czołgi bojowe, bojowe wozy opancerzone i środki artyleryjskie, i nie więcej niż 50 sztuk stanowić będą śmigłowce uderzeniowe i samoloty bojowe.

2. Notyfikacja wycofania z uzbrojenia zawierać będzie liczbę i typ wycofywanego uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem oraz miejsce wycofywania i zostanie przekazana wszystkim innym Państwom-Stronom, zgodnie z rozdziałem IX, paragraf 1, podparagraf B "Protokołu o wymianie informacji".

Artykuł X

1. Wyznaczone miejsca stałego składowania będą notyfikowane, zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", wszystkim pozostałym Państwom-Stronom przez Państwo-Stronę, do którego należy uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, znajdujące się w tych miejscach. Notyfikacja będzie zawierać nazwę i położenie wyznaczonego miejsca stałego składowania, w tym współrzędne geograficzne oraz liczby, według typów, każdej kategorii uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem w każdym tego rodzaju miejscu składowania.

2. Wyznaczone miejsca stałego składowania będą posiadać jedynie pomieszczenia właściwe do składowania i obsługi uzbrojenia i sprzętu (tj. magazyny, garaże, warsztaty i związane z tym materiały, jak również inne pomieszczenia pomocnicze). Wyznaczone miejsca stałego składowania nie będą posiadać strzelnic ani terenów szkoleniowych związanych z uzbrojeniem konwencjonalnym i sprzętem ograniczanymi Traktatem. Wyznaczone miejsca stałego składowania zawierać będą tylko uzbrojenie i sprzęt należące do konwencjonalnych sił zbrojnych Państwa-Strony.

3. Każde wyznaczone miejsce stałego składowania powinno mieć wyraźnie określone granice fizyczne składające się z ciągłego ogrodzenia o wysokości co najmniej 1,5 m. Ogrodzenie takie mieć będzie nie więcej niż trzy bramy stwarzające jedyną możliwość wjazdu i wyjazdu dla uzbrojenia i sprzętu.

4. Uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, umieszczone w wyznaczonych miejscach stałego składowania, będzie liczone jako uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, nie znajdujące się w jednostkach czynnych, w tym w sytuacjach, gdy jest ono okresowo wycofywane zgodnie z paragrafami 7, 8, 9 i 10 niniejszego artykułu. Uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, składowane w innych miejscach niż wyznaczone miejsca stałego składowania, będzie liczone jako uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem, znajdujące się w jednostkach czynnych.

5. Czynne jednostki lub formacje nie będą rozmieszczane na terenie wyznaczonych miejsc stałego składowania, z wyjątkiem sytuacji przewidzianych w paragrafie 6 niniejszego artykułu.

6. Jedyne personel związany z ochroną lub funkcjonowaniem wyznaczonych miejsc stałego składowania lub obsługą składowanego tam uzbrojenia i sprzętu będzie rozlokowany na terenie wyznaczonych miejsc stałego składowania.

7. W celu obsługi, remontu lub modyfikacji uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, rozmieszczonych w wyznaczonych miejscach stałego składowania, każde Państwo-Strona będzie mieć prawo, bez potrzeby uprzedniej notyfikacji, wycofania oraz zatrzymania poza miejscem stałego składowania jednocześnie do 10%, zaokrąglając do pełnej liczby, notyfikowanych stanów posiadania każdej kategorii uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem znajdujących się w każdym wyznaczonym miejscu stałego składowania, lub 10 sztuk uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem w każdej kategorii, znajdujących się w każdym wyznaczonym miejscu stałego składowania, w zależności od tego, która liczba okaże się mniejsza.

8. Z wyjątkiem postanowień zawartych w paragrafie 7 niniejszego artykułu, żadne Państwo-Strona nie będzie wycofywać uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem z wyznaczonych miejsc stałego składowania, chyba że powiadomiono o tym wszystkie inne Państwa-Strony przynajmniej 42 dni przed jego wycofaniem. Notyfikację przekaże Państwo-Strona, do którego należy uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem. Notyfikacja taka będzie wyszczególniać:

A) położenie wyznaczonego miejsca stałego składowania, z którego uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem mają być wycofane, oraz liczby, według typów, uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem każdej kategorii, które mają być wycofane;

B) daty wycofania i powrotu uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem oraz

C) zamierzone miejsce rozlokowania i sposób użycia uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem poza wyznaczonym miejscem stałego składowania.

9. Z wyjątkiem postanowienia zawartego w paragrafie 7 niniejszego artykułu, łączne liczby uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, wycofane i przetrzymywane poza wyznaczonym miejscem stałego składowania przez Państwa-Strony należące do tej samej grupy Państw-Stron w żadnym momencie nie przekroczą następujących pułapów:

A) 550 czołgów bojowych;

B) 1 000 bojowych wozów opancerzonych oraz

C) 300 środków artyleryjskich.

10. Uzbrojenie konwencjonalne i sprzęt ograniczane Traktatem i wycofane z wyznaczonych miejsc stałego składowania, zgodnie z paragrafem 8 i 9 niniejszego artykułu, zostaną zwrócone do wyznaczonego miejsca stałego składowania nie później niż 42 dni od ich wycofania, z wyjątkiem tych egzemplarzy uzbrojenia

konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, które wycofano w celu dokonania remontu w zakładach przemysłowych. Egzemplarze takie zostaną zwrócone do wyznaczonych miejsc stałego składowania niezwłocznie po zakończeniu remontu.

11. Każde Państwo-Strona będzie mieć prawo wymiany uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, rozmieszczonych w wyznaczonych miejscach stałego składowania. Każde Państwo-Strona będzie powiadamiać wszystkie inne Państwa-Strony, na początku wymiany, o liczbie, miejscu, typie i rozmieszczeniu wymienianego uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem.

Artykuł XI

1. Każde Państwo-Strona ograniczy liczbę mostów czołgowych, tak aby 40 miesięcy po wejściu w życie Traktatu i później łączna liczba mostów czołgowych dla grupy Państw-Stron, do której ono należy, nie przekroczyła 740 sztuk w jednostkach czynnych w strefie stosowania.

2. Wszystkie mosty czołgowe w strefie stosowania, ponad łączną liczbę wymienioną w punkcie 1 niniejszego artykułu dla każdej grupy Państw-Stron, zostaną ulokowane w wyznaczonych miejscach stałego składowania, określonych w artykule II. W przypadkach rozmieszczenia mostów czołgowych w wyznaczonych miejscach stałego składowania, oddzielnie lub wraz z uzbrojeniem konwencjonalnym i sprzętem ograniczanych Traktatem, zarówno w stosunku do mostów czołgowych, jak i do uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, zastosowanie mieć będzie artykuł X paragrafy 1 do 6. Mosty czołgowe ulokowane w wyznaczonym miejscu stałego składowania nie będą uważane za sprzęt na wyposażeniu jednostek czynnych.

3. Z wyjątkiem postanowień zawartych w paragrafie 6 niniejszego Artykułu, mosty czołgowe mogą być wycofane z wyznaczonego miejsca stałego składowania, zgodnie z postanowieniami zawartymi w paragrafach 4 i 5 niniejszego artykułu, dopiero po powiadomieniu wszystkich innych Państw-Stron co najmniej 42 dni przed takim wycofaniem. Taka notyfikacja będzie określać:

A) położenie wyznaczonych miejsc stałego składowania, z których mosty czołgowe mają być wycofane i liczbę mostów czołgowych wycofywanych z każdego takiego miejsca;

B) daty wycofania i powrotu mostów czołgowych do wyznaczonych miejsc stałego składowania oraz

C) zamierzony sposób wykorzystania mostów czołgowych przez okres ich wycofania z wyznaczonych miejsc stałego składowania.

4. Z wyjątkiem postanowień zawartych w paragrafie 6 niniejszego artykułu, mosty czołgowe wycofane z wyznaczonych miejsc stałego składowania zostaną zwrócone do nich nie później niż 42 dni od daty ich wycofania.

5. Łączna liczba mostów czołgowych wycofanych i pozostających poza wyznaczonymi miejscami stałego składowania nie może jednocześnie przekroczyć 50 sztuk dla którejkolwiek grupy Państw-Stron.

6. W celu obsługi lub modyfikacji; Państwa-Strony będą mieć prawo do wycofania i posiadania poza wyznaczonym miejscem stałego składowania jednocześnie do 10%, zaokrąglając do pełnej liczby, notyfikowanego stanu posiadania mostów czołgowych, znajdujących się w każdym wyznaczonym miejscu stałego składowania, lub 10 mostów czołgowych z każdego wyznaczonego miejsca stałego składowania, w zależności od tego, która liczba okaże się mniejsza.

7. W wypadku zatopienia lub zniszczenia - wskutek katastrof naturalnych - stałych mostów, Państwa-Strony będą mieć prawo wycofania mostów czołgowych z wyznaczonych miejsc stałego składowania. Notyfikacja o takich wycofaniach zostanie przekazana wszystkim pozostałym Państwom-Stronom w czasie wycofania.

Artykuł XII

1. Bojowe wozy piechoty, będące w posiadaniu organów Państwa-Strony powołanych i zorganizowanych do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie pokoju, które nie są strukturalnie i organizacyjnie przewidziane do walki lądowej z wrogiem zewnętrznym, nie są ograniczane niniejszym Traktatem. Pomimo powyższego, w celu usprawnienia realizacji Traktatu i zapewnienia, że Liczba takiego uzbrojenia na wyposażeniu tego rodzaju organizacji nie zostanie wykorzystana do obejścia postanowień niniejszego Traktatu, każda liczba uzbrojenia tego rodzaju ponad 1000 bojowych wozów piechoty, przekazana przez Państwo-Stronę organom powołanym i zorganizowanym do zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego w czasie pokoju, stanowić będzie część dozwolonych pułapów określonych w artykułach IV, V i VI. Nie więcej niż 600 bojowych wozów piechoty Państwa-Strony, przekazanych takim organom, może być rozmieszczone w tej części strefy stosowania, która jest określona w artykule V, paragraf 1, podparagraf A. Każde Państwo-Strona zapewni ponadto, że organy takie powstrzymają się od uzyskiwania zdolności bojowej przekraczającej potrzeby niezbędne do sprostania wymogom bezpieczeństwa wewnętrznego.

2. Państwo-Strona, które zamierza wydzielić ze swoich konwencjonalnych sił zbrojnych czołgi bojowe, bojowe wozy piechoty, artylerię, samoloty bojowe, śmigłowce uderzeniowe i. mosty czołgowe oraz przekazać je jakiegokolwiek organizacji, nie stanowiącej części jego konwencjonalnych sił zbrojnych, powiadomi o tym wszystkie inne Państwa-Strony nie później niż w dniu, w którym tego rodzaju przekazanie nastąpi. Notyfikacja powinna określać datę wejścia w życie takiego przekazania, datę faktycznego przekazania takiego uzbrojenia, a także liczbę poszczególnych typów uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem, która jest przekazywana.

Artykuł XIII

1. W celu zapewnienia weryfikacji przestrzegania postanowień niniejszego Traktatu każde Państwo-Strona będzie notyfikować i wymieniać informacje dotyczące swojego uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu, zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji".

2. Tego rodzaju notyfikacje i wymiana informacji będą dokonywane zgodnie z artykułem XVII.

3. Każde Państwo-Strona będzie odpowiedzialne za swoje informacje. Otrzymanie takiej informacji i notyfikacji nie będzie oznaczać uprawomocnienia lub akceptacji informacji.

Artykuł XIV

1. W celu zapewnienia weryfikacji przestrzegania postanowień niniejszego Traktatu każde Państwo-Strona będzie mieć prawo przeprowadzania i obowiązek przyjmowania inspekcji w strefie stosowania, zgodnie z postanowieniami "Protokołu o inspekcji".

2. Celem takiej inspekcji będzie:

A) weryfikowanie, na podstawie informacji przekazanych zgodnie z "Protokołem o wymianie informacji", przestrzegania przez Państwa-Strony ograniczeń liczbowych ustalonych w artykułach IV, V i VI;

B) kontrolowanie procesu redukcji czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych, artylerii, samolotów bojowych i śmigłowców uderzeniowych, prowadzonego w miejscach redukcji zgodnie z artykułem VIII oraz z "Protokołem o redukcji" jak też

C) kontrolowanie procesu legalizacji rekategoryzowanych wielozadaniowych śmigłowców uderzeniowych i reklasyfikowanych samolotów szkolno-bojowych, przeprowadzanego zgodnie z "Protokołem o rekategoryzacji śmigłowców" i "Protokołem o reklasyfikacji samolotów".

3. Żadne Państwo-Strona nie będzie wykorzystywało uprawnień zawartych w paragrafach 1 i 2 niniejszego artykułu wobec Państw-Stron, które należą do tej samej grupy Państw-Stron, z zamiarem obejścia celów reżimu weryfikacji.

4. W przypadku inspekcji przeprowadzanej wspólnie przez więcej niż jedno Państwo-Stronę, jedno z nich będzie ponosić odpowiedzialność za wykonanie postanowień niniejszego Traktatu.

5. Liczba inspekcji zgodnie z rozdziałami VII i VIII "Protokołu o inspekcji", które każde Państwo-Strona będzie miało prawo przeprowadzić i obowiązek przyjąć w ciągu każdego określonego czasu, zostanie ustalona zgodnie z postanowieniami rozdziału II tegoż Protokołu.

6. Po upływie 120-dniowego okresu uprawomocnienia danych o pułapach poredukcyjnych każde Państwo-Strona będzie miało prawo przeprowadzić, a każde Państwo-Strona, którego terytorium leży w strefie stosowania, będzie miało obowiązek przyjąć uzgodnioną liczbę inspekcji powietrznych w strefie stosowania. Takie uzgodnione liczby oraz inne odnośne postanowienia zostaną wypracowane w trakcie rokowań wzmiankowanych w artykule XVIII.

Artykuł XV

1. W celu zapewnienia weryfikacji przestrzegania postanowień niniejszego Traktatu, Państwo-Strona będzie mieć prawo korzystania, w sposób zgodny z generalnie uznawanymi zasadami prawa międzynarodowego, niezależnie od procedur wymienionych w artykule XIV, z będących w jego dyspozycji narodowych lub wielonarodowych technicznych środków kontroli.

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.eu-frankfurt-o.de>

2. Państwo-Strona nie będzie zakłócać działania narodowych lub wielonarodowych technicznych środków kontroli innego Państwa-Strony, działającego zgodnie z paragrafem 1 niniejszego artykułu.

3. Państwo-Strona nie będzie uciekać się do stosowania środków maskowania, które utrudniają weryfikację przestrzegania postanowień niniejszego Traktatu przy użyciu narodowych lub wielonarodowych technicznych środków weryfikacji innego Państwa-Strony, działającego zgodnie z paragrafem 1 niniejszego artykułu. Powyższe zobowiązanie nie ma zastosowania do praktyk maskowania lub ukrywania związanych z normalnym procesem szkolenia personelu, obsługą lub działaniami z wykorzystaniem uzbrojenia konwencjonalnego i sprzętu ograniczanych Traktatem.

Artykuł XVI

1. W celu promowania celów oraz realizacji ustaleń niniejszego Traktatu Państwa-Strony niniejszym ustanawiają Wspólną Grupę Konsultacyjną.

2. W ramach Wspólnej Grupy Konsultacyjnej Państwa-Strony będą:

A) rozpatrywać problemy związane z przestrzeganiem lub ewentualnym obchodzeniem postanowień niniejszego Traktatu;

B) dążyć do rozwiązania niejasności i różnic interpretacyjnych, które mogą się wyłonić w odniesieniu do sposobu realizacji niniejszego Traktatu;

C) rozważać i, jeżeli to możliwe, uzgadniać środki zwiększające trwałość i skuteczność niniejszego Traktatu;

D) uaktualniać wykazy zawarte w "Protokole o istniejących typach", zgodnie z wymaganiami artykułu II, paragrafu;

E) rozwiązywać problemy techniczne w celu wypracowania wspólnych zasad postępowania Państw-Stron odnośnie do sposobu realizacji niniejszego Traktatu;

F) opracowywać lub rewidować, w przypadku konieczności, zasady procedury, metody pracy, skalę podziału wydatków Wspólnej Grupy Konsultacyjnej oraz konferencji zwoływanych zgodnie z niniejszym Traktatem, oraz sposób podziału wśród lub między Państwami-Stronami kosztów inspekcji;

G) rozważać i opracowywać stosowne środki do zapewnienia, że informacje uzyskiwane w ramach wymiany informacji między Państwami-Stronami lub w wyniku inspekcji przeprowadzanych zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu będą wykorzystywane wyłącznie do celów niniejszego Traktatu, z uwzględnieniem konkretnych wymogów każdego Państwa-Strony, dotyczących ochrony informacji, które dane Państwo-Strona uznaje za poufne;

H) rozważać na żądanie każdego Państwa-Strony jakąkolwiek sprawę, którą Państwo-Strona pragnie zaproponować do rozpatrzenia na konferencji zwoływanej zgodnie z artykułem XXI; rozważenie takie nie

powinno naruszyć prawa któregokolwiek Państwa-Strony odwołania się do procedury ustalonej w artykule XXI;

l) rozstrzygać sprawy sporne wyłaniające się w trakcie realizacji niniejszego Traktatu.

3. Każde Państwo-Strona będzie mieć prawo podnoszenia na forum Wspólnej Grupy Konsultacyjnej i umieszczania na jej porządku dziennym każdej sprawy związanej z niniejszym Traktatem..

4. Wspólna Grupa Konsultacyjna będzie podejmować decyzje lub formułować zalecenia na zasadzie consensusu. Zasada consensusu będzie rozumiana jako brak sprzeciwu ze strony któregokolwiek przedstawiciela Państwa-Strony wobec podjęcia decyzji lub sformułowania zalecenia.

5. Wspólna Grupa Konsultacyjna może proponować poprawki do niniejszego Traktatu w celu ich rozważenia i zatwierdzenia zgodnie z artykułem XX. Wspólna Grupa Konsultacyjna może również uzgadniać udoskonalenia w zakresie trwałości i skuteczności niniejszego Traktatu i zgodnie z jego postanowieniami. Udoskonalenia te – przed wejściem w życie - będą przedmiotem rozważań i zatwierdzenia zgodnie z artykułem XX, chyba że dotyczyć one będą mniej istotnych spraw natury administracyjno-technicznej.

6. Nic w tym Artykule nie będzie poczytane za zakaz lub ograniczenie możliwości wystąpienia przez Państwo-Stronę z żądaniem informacji od lub podjęcia konsultacji z innym Państwem-Stroną w sprawach dotyczących niniejszego Traktatu i jego realizacji kanałami lub na forach innych niż Wspólna Grupa Konsultacyjna.

7. Wspólna Grupa Konsultacyjna będzie się kierować zasadami procedury ustalonymi w "Protokole o Wspólnej Grupie Konsultacyjnej".

Artykuł XVII

Państwa-Strony będą przekazywać informacje i notyfikacje wymagane Traktatem w formie pisemnej. Będą one wykorzystywać kanały dyplomatyczne lub inne wyznaczone przez nie kanały oficjalne, w tym zwłaszcza sieć łączności, która powstanie w wyniku oddzielnego porozumienia.

Artykuł XVIII

1. Państwa-Strony, po podpisaniu niniejszego Traktatu, będą kontynuować rokowania w sprawie konwencjonalnych sił zbrojnych na podstawie tego samego mandatu oraz w celu dalszej rozbudowy niniejszego Traktatu.

2. Celem tych rokowań będzie zawarcie porozumienia w sprawie dodatkowych środków dalszego umacniania bezpieczeństwa i stabilności w Europie oraz, zgodnie z mandatem, włączenie środków mających na celu ograniczenie liczby personelu ich konwencjonalnych sił zbrojnych w strefie stosowania.

3. Państwa-Strony będą dążyć do zakończenia tych rokowań nie później niż przed kolejnym spotkaniem Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, która odbędzie się w Helsinkach w 1992 roku.

Viadrina International Law Project

<http://www.vilp.de>

Ein Projekt des Lehrstuhls für Öffentliches Recht insb. Völkerrecht, Europarecht sowie ausländisches Verfassungsrecht.

Europa-Universität Viadrina, Frankfurt (Oder), 2002

<http://voelkerrecht.euv-frankfurt-o.de>

Artykuł XIX

1. Niniejszy Traktat będzie bezterminowy. Może on być uzupełniony przez kolejny Traktat.
2. Każde Państwo-Strona, w wykonaniu swojej narodowej suwerenności, mieć będzie prawo wystąpienia z niniejszego Traktatu, jeżeli uzna, że nadzwyczajne okoliczności, dotyczące treści niniejszego Traktatu zagrażają jego najwyższym interesom. Państwo-Strona, noszące się z zamiarem wystąpienia z Traktatu, powiadomi Depozytariusza i inne Państwa-Strony o swojej decyzji w tym względzie. Tego rodzaju notyfikacja powinna być przekazana co najmniej 150 dni przed zamierzonym wystąpieniem z niniejszego Traktatu. Będzie ona zawierać oświadczenie o nadzwyczajnych okolicznościach, które Państwo-Strona poczytuje za zagrożenie dla swoich najwyższych interesów.
3. Każde Państwo-Strona, w wykonaniu swojej narodowej suwerenności, ma zwłaszcza prawo wystąpienia z niniejszego Traktatu, jeśli inne Państwo-Strona zwiększy swój stan posiadania czołgów bojowych, bojowych wozów opancerzonych, artylerii, samolotów bojowych lub śmigłowców uderzeniowych, zgodnie z definicjami zawartymi w artykule II, które są poza zakresem ograniczeń niniejszego Traktatu, w takich proporcjach, jakie stanowią oczywiste zagrożenie dla równowagi sił w strefie stosowania.

Artykuł XX

1. Każde Państwo-Strona może zgłaszać poprawki do niniejszego Traktatu. Tekst proponowanej poprawki zostanie przedstawiony Depozytariuszowi, który przekaże go wszystkim Państwom-Stronom.
2. Jeśli poprawka spotka się z aprobatą wszystkich Państw-Stron, wejdzie ona w życie zgodnie z procedurą zawartą w artykule XXII, określającym wejście w życie niniejszego Traktatu.

Artykuł XXI

1. Po upływie 46 miesięcy od wejścia w życie niniejszego Traktatu, a następnie w odstępach pięcioletnich Depozytariusz będzie zwoływać konferencje Państw-Stron w celu dokonania przeglądu funkcjonowania niniejszego Traktatu.
2. Depozytariusz zwoła konferencję nadzwyczajną Państw-Stron na prośbę Państwa-Strony, które uważa, że zaistniały wyjątkowe okoliczności odnoszące się do Traktatu, zwłaszcza w przypadku gdy Państwo-Strona zapowiedziało zamiar wystąpienia ze swojej grupy Państw-Stron lub przystąpienia do innej grupy Państw-Stron, jak zdefiniowano w artykule II, paragraf 1, podparagraf A. ta celu umożliwienia innym Państwom-Stronom przygotowania się do takiej konferencji wnioski o jej zwołanie wyjaśni także, dlaczego Państwo-Strona uważa zwołanie konferencji nadzwyczajnej za konieczne. Konferencja rozpatrzy okoliczności przedstawione we wniosku oraz ich wpływ na funkcjonowanie niniejszego Traktatu. Konferencja rozpocznie się nie później niż 15 dni po otrzymaniu wniosku i będzie trwać nie dłużej niż 3 tygodnie, jeśli nie podejmie innej decyzji.

3. Depozytariusz zwoła konferencję Państw-Stron w celu rozważenia poprawki, zaproponowanej zgodnie z artykułem XX, jeżeli zażądatają tego trzy lub więcej Państw-Stron. Taka konferencja rozpocznie się nie później niż 21 dni po otrzymaniu wymaganego wniosku.

4. W przypadku powiadomienia przez Państwo-Stronę o decyzji wystąpienia z niniejszego Traktatu, zgodnie z artykułem XIX, Depozytariusz zwoła konferencję Państw-Stron, która rozpocznie się nie później niż 21 dni po otrzymaniu notyfikacji o wystąpieniu, w celu rozważenia problemów dotyczących wystąpienia z niniejszego Traktatu.

Artykuł XXII

1. Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez każde Państwo-Stronę, zgodnie z jego konstytucyjną procedurą. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone na przechowanie rządowi Holandii, desygnowanemu niniejszym na Depozytariusza.

2. Niniejszy Traktat wejdzie w życie 10 dni po złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych przez wszystkie Państwa- Strony wymienione w Preambule.

3. Depozytariusz niezwłocznie powiadomi wszystkie Państwa-Strony o:

A) złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego;

B) wejściu w życie niniejszego Traktatu;

C) wystąpieniu jakiegokolwiek państwa z Traktatu, zgodnie z artykułem XIX, oraz jego dacie;

D) tekście jakichkolwiek poprawki zaproponowanej zgodnie z artykułem XX;

E) wejściu w życie jakiegokolwiek poprawki do niniejszego Traktatu;

F) każdym wniosku o zwołanie konferencji zgodnie z artykułem XXI:

G) zwołaniu konferencji. zgodnie z artykułem XXI; oraz

H) każdej innej sprawie, w której postanowienia Traktatu wymagają od Depozytariusza poinformowania Państw- Stron.

4. Niniejszy Traktat zostanie zarejestrowany przez Depozytariusza zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Artykuł XXIII

Oryginał niniejszego Traktatu, którego tekst angielski, francuski, hiszpański, niemiecki, rosyjski i włoski są jednakowo autentyczne, zostanie złożony w archiwach Depozytariusza. Uwierzytelnione odpisy niniejszego Traktatu Depozytariusz przekaże wszystkim Państwom-Stronom.